

15. van Kessel, R., Hrzic, R., Cassidy, S., Brayne, C., Baron-Cohen, S., Czabanowska, K., & Roman-Urrestarazu, A. (2021). Inclusive education in the European Union: A fuzzy-set qualitative comparative analysis of education policy for autism. *Social Work in Public Health*, 36(2), 286–299. <https://doi.org/10.1080/19371918.2021.1877590>

Мельник Наталя Сергіївна,
*здобувачка вищої освіти спеціальність А5
«Професійна освіта (Аграрне виробництво,
переробка сільськогосподарської продукції
та харчові технології)»,
Миколаївський національний
аграрний університет,
(м. Миколаїв)*

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: УПРАВЛІНСЬКИЙ РІВЕНЬ

Трансформації, які відбуваються в суспільстві та суттєво впливають на функціонування ринку праці, систему підготовки фахівців та діяльність освітніх установ. Зміни які відбулися в умовах воєнного стану підвищили актуальність розвитку професійної освіти. Для професійно-освітньої сфери воєнні дії створюють все нові виклики, які пов'язані з забезпеченням неперервності освітнього процесу, адаптації освітніх програм до актуальних потреб економіки та підготовки фахівців. Важлива їхня здатність ефективно працювати в умовах нестабільності та підвищених ризиків, поствоєнного розвитку економіки. За таких умов професійна освіта стає важливим інструментом формування кадрового потенціалу держави, здатного забезпечувати функціонування ключових галузей економіки та сприяти відновленню країни.

Воєнний стан вимагає від системи професійної освіти гнучкості, адаптивності та здатності оперативно реагувати на зміни [6, с. 328]. Настала потреба у підготовці фахівців, які володіють не лише професійними знаннями та практичними навичками, а й здатністю працювати в умовах невизначеності та у кризових ситуаціях швидко приймати рішення та ефективно взаємодіяти. Розвиток професійної освіти в умовах воєнного стану актуалізує необхідність модернізації управлінських підходів у сфері освіти. Важливою складовою є впровадження інноваційних освітніх технологій [1, с. 61].

Управління професійними освітніми системами вважається складним та багаторівневим процесом. Воно спрямовано на забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку закладів професійної освіти. Сутність в управлінні полягає у цілеспрямованості організації діяльності освітніх

установ професійного навчання, координації ресурсів, плануванні та реалізації стратегічних і тактичних рішень на досягнення визначених цілей.

Професійна освіта створює умови для підготовки кваліфікованих фахівців, здатних відповідати сучасним вимогам ринку праці. Особливого значення набуває стабільність та ефективність функціонування закладів професійної освіти [3, с. 266]. Саме від показників стабільності та ефективності формуються стратегічні напрями розвитку освітніх установ, визначаються пріоритети освітньої стратегії.

Управлінські рішення спрямовані на організацію взаємодії між адміністрацією, педагогічним колективом, здобувачами освіти та іншими зацікавленими сторонами; , удосконалення організації освітнього процесу та впровадження інноваційних підходів до навчання. Ефективне управління закладами професійної освіти сприяє раціональному використанню матеріальних, кадрових та інформаційних ресурсів. За рахунок цього значно підвищується якість освітніх послуг, забезпечується стабільність освітнього середовища та створюються передумови для адаптації освітніх установ до сучасних викликів, зокрема воєнних ризиків.

Низка складних викликів та ризиків, які виникають під час воєнного стану, можуть суттєво вплинути на організацію освітнього процесу та стабільну діяльність закладів професійної освіти. Воєнні дії порушують звичні умови функціонування закладів освіти, через пошкодження та руйнування інфраструктури, переміщення учасників освітнього процесу [5, с. 83], обмеження доступу до матеріально-технічної бази, зміну соціально-економічних умов діяльності. За таких обставин здійснюється пошук альтернативних форм реалізації освітніх програм, які будуть забезпечувати безпеку здобувачів освіти та працівників, організацію навчання в умовах підвищеної небезпеки.

Додатковим викликом функціонування системи професійної освіти є нестабільність кадрового забезпечення. Міграційні процеси, мобілізація та зміни у структурі зайнятості населення – фактори впливу на належний рівень викладання та організацію практичної підготовки здобувачів освіти. При таких факторах, відповідно до нових вимог ринку праці, зростає потреба в модернізації змісту професійної підготовки, яка у воєнний період зазнає значних трансформацій.

Додаткові ризики пов'язані з впливом на ефективність навчання та професійної діяльності педагогічних працівників: а) обмеження фінансових та матеріальних ресурсів, зрозуміло це ускладнює оновлення матеріально-технічної бази, підтримку навчальної інфраструктури та реалізацію інноваційних освітніх проєктів; б) психоемоційні навантаження учасників освітнього процесу, зокрема тривалий стан невизначеності та небезпеки.

Динамічні зміни та забезпечення стабільного функціонування освітніх установ потребують оперативного реагування та прийняття якісних управлінських рішень. Підвищена невизначеність змушує керівників закладів професійної освіти спрямовувати свою управлінську діяльність на збереження

неперервності освітнього процесу, підтримання належного рівня якості професійної підготовки та гарантування безпеки всіх учасників освітнього середовища. Керівникам освітніх установ бажано своєчасно аналізувати ситуації, прогнозувати можливі ризики та приймати обґрунтовані рішення, які будуть удосконалювати організацію освітнього процесу, координувати роботу педагогічного колективу.

Управлінські рішення, в кризових умовах, повинні відрізнятися гнучкістю та адаптивністю. Важливим стає впровадження альтернативних форм організації навчання, зокрема дистанційних та змішаних моделей [1, с. 285]. Вони передбачають оптимізацію освітніх програм відповідно до діючих вимог ринку праці.

З метою координації спільних дій та пошуку ресурсів для підтримки закладів професійної освіти необхідна налагоджена взаємодія між ними та органами державної влади, місцевого самоврядування, роботодавцями й громадськими організаціями. Крім того, управлінські рішення в умовах кризи повинні враховувати психологічний стан учасників освітнього процесу [4, с. 19], сприяти створенню підтримувального освітнього середовища та збереженню мотивації до здобуття знань та професійної діяльності.

Професійна освіта в кризових умовах значною мірою залежить від здатності керівників поєднувати стратегічне бачення розвитку закладів професійної освіти із управлінськими діями на подолання ризиків й викликів. Управлінська роль в умовах динамічних змін та підвищеного рівня невизначеності є визначальною. Саме управлінський рівень формує стратегічне бачення розвитку освітньої установи, забезпечує стійкість та адаптивність закладів професійного освіти.

Координація роботи педагогічного колективу, раціональне використання ресурсів та підтримання стабільності функціонування закладу освіти забезпечує пріоритетні напрями його діяльності. Через систему управлінських рішень відбуваються оперативні зміни, впроваджуються інноваційні підходи до організації освітнього процесу, забезпечується гнучкість управлінських механізмів. Завдяки ефективному управлінню забезпечується не лише стабільність функціонування закладів професійного освіти, а й їх здатність до адаптації в умовах змін, що є важливою передумовою сталого розвитку освітньої системи в цілому.

Отже, професійна освіта в умовах воєнного стану має продовжувати виконувати свої основні функції, маючи ефективне управління освітніми процесами, стабільність у діяльності, безперервність освітнього процесу. В умовах підвищеної невизначеності, ресурсних обмежень та безпекових викликів управлінський рівень є ключовим фактором координації діяльності освітніх установ.

Список використаних джерел:

1. Бацуровська І. В., Лимарь О. О. Переваги дистанційного навчання інженера аграрної галузі // Світ дидактики: дидактика в сучасному світі : зб. матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ,

07-08 листопада 2023 р.). Київ : Людмила, 2024. С. 284-286. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17106>.

2. Dotsenko N. (2024). Online learning tools as an instrument for digital transformation of engineering education. Traditions and new scientific strategies in the context of global transformation of society. Baltija Publishing, 2, 53-94. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-406-1-20>.

3. Іваненко В. С., Курепін В. М. Реалізація заходів цивільного захисту у реформах місцевого самоврядування // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 265-268. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15758>.

4. Іваненко В. С. Стресостійкість, як вид психологічної особистості // Інформаційно-психологічна та техногенна безпека: історичні аспекти, особливості захисту суспільства та особистості : тези доповідей за результатами тематичного «круглого столу», м. Миколаїв, 9 грудня 2022 р. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 18-20. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12066>.

5. Курепін В.М., Іваненко В.С. Корінні причини міграції та використання їх у сфері розвитку сільських районів країни. Проблематика і перспективи сталого розвитку України в аспекті синергії інтеграції економіки, бізнесу та HR-інжинірингу : матеріали III всеукраїнської наукової конференції студентів та молоді (м. Хмельницький, 15 травня 2025р.). Хмельницький : ХНУ, 2025. С. 81-84. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/22281>.

6. Курепін В. М., Курепін Д. В., Іваненко В. С. Цивільний захист: навчальний посібник для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти. Миколаїв : МНАУ, 2025. 491 с. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/20130>.

Мохов Ігор,

здобувач освіти,

Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

(м. Лубни)

ОСОБЛИВОСТІ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УПРАВЛІННІ ОСВІТОЮ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ІДЕЙ НУШ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ

Актуальність обраної проблеми зумовлена потребою оновлення управління освітою на засадах відкритості, довіри, автономії закладу освіти, відповідальності учасників освітнього процесу та реального залучення громадськості до ухвалення управлінських рішень. У Концепції Нової